

**กลวิธีและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน
ในเพจเฟซบุ๊ก “แมวอ้วน”**
**Strategies and Format of Strategies for Creating Humor
in Facebook Page “Maew Auan”**

ยุภาพร ขจีรัมย์^{1*} ดำรงค์ นันทพาสุก¹ และ อรทัย สุทธิ¹

Yupaporn Khajeeram^{1*}, Dumrong Nuntapasuk¹ and Orathai Sutthi¹

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44150

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, Mahasarakham 44150

*Corresponding author: 63010110064@msu.ac.th

Received: September 24, 2023; **Revised:** November 10, 2023; **Accepted:** November 16, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในเพจเฟซบุ๊ก “แมวอ้วน” โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2565 – 31 ธันวาคม 2565 จำนวนทั้งสิ้น 228 โพสต์ ผลการศึกษพบ กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน 15 ประเภท โดยเรียงลำดับที่พบจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) กลวิธีการแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่ง 2) กลวิธีการหักมุม 3) กลวิธีการล้อเลียน 4) กลวิธีการยกย่องสัตว์ 5) กลวิธีการเล่นตลกร้าย 6) กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ 7) กลวิธีการใช้เรื่องเกินจริง 8) กลวิธีการใช้อุปลักษณ์ 9) กลวิธีการเปรียบเทียบด้วยภาพ 10) กลวิธีการประชดประชัน 11) กลวิธีการชมและตำหนิตนเอง 12) กลวิธีการบ่งชี้โดยนัย 13) กลวิธีการเสียดสี 14) กลวิธีการผูกเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกันโดยตรงเข้าด้วยกัน และ 15) กลวิธีการทำให้เป็นเรื่องสัปดน ตามลำดับ ส่วนรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน พบ 3 รูปแบบ ได้แก่ กลวิธีแบบเดี่ยว กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธี และกลวิธีแบบผสม 3 กลวิธี

คำสำคัญ: กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน รูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน แมวอ้วน เพจเฟซบุ๊ก

Abstract

This study aimed to investigate the strategies and format of strategies employed in creating humor on the Facebook page "Maew Auan." Data were collected from January 1, 2022, to December 31, 2022, encompassing a total of 228 posts. The research identified and ranked fifteen distinct humor creation strategies on the "Maew Auan." Facebook page, presenting them in descending order of prevalence. These strategies, ranked by frequency, include: 1) Strategies for presenting an alternative perspective on the truth, 2) Twisting, 3) Mockery, 4) Praising Animal humor, 5) Malicious pranks, 6) Utilization of rhetorical questions, 7) Exaggeration, 8) Metaphorical expressions, 9) Comparative humor through images, 10) Employment of irony, 11) Self-compliments and self-accusations, 12) Implication, 13) Satire, 14) Construction of illogical scenarios, and 15) Employment of indecent humor. As for the format of strategies for creating humor, there were 3 types: a single strategy, a combination of 2 strategies, and a combination of 3 strategies

Keywords: Strategies for Creating Humor, Format of Strategies for Creating Humor, Maew Auan, Facebook Page

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันมีเพจเพชฌัญญ์การ์ตูนเกี่ยวกับสัตว์ที่ได้รับความนิยมและมีชื่อเสียงเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะแมว ซึ่งเป็นสัตว์ที่คนไทยนิยมเลี้ยงและเป็นสัตว์ที่สามารถอยู่ร่วมกับมนุษย์ได้ตลอดเวลาทั้งในบ้านและนอกบ้าน จึงมีเพจเพชฌัญญ์การ์ตูนเกี่ยวกับแมวที่น่าสนใจมากมายและได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างอารมณ์ขันบนสื่อสังคมออนไลน์

เพจเพชฌัญญ์ “แมวอ้วน” เป็นเพจการ์ตูนเกี่ยวกับแมวที่นำเสนอในรูปแบบภาพการ์ตูนและมีข้อความประกอบ โดยผู้ก่อตั้งเพจ คือ พรดลิต พูลเขตวิทย์ นับตั้งแต่วันก่อตั้งเพจเมื่อ (วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2566) มียอดผู้ติดตาม 340,000 คน ซึ่งที่มาของชื่อเพจเพชฌัญญ์ “แมวอ้วน” มาจากรูปร่างแมว

ชื่อทองหยอด เป็นแมวไทย สีส้ม รูปร่างอ้วนใหญ่ มีลักษณะนิสัยที่โดดเด่น คือ ซุกซน เอาแต่ใจแต่ใจดีชอบช่วยเหลือแมวตัวอื่น ผู้ก่อตั้งเพจจึงตั้งชื่อเพจตามรูปร่างของแมวตัวนี้และได้นำมาวาดเป็นตัวการ์ตูนหลัก ซึ่งตัวการ์ตูนหลัก 2 ตัว คือ แมวและคน โดยตัวการ์ตูนแมวชื่อทองเป็นแมวไทย สีส้ม รูปร่างอ้วน และมีลักษณะหน้าตาตามอารมณ์ที่ตัวการ์ตูนประสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ส่วนตัวการ์ตูนคน คือเจ้าของเพจ เป็นผู้ชายผมสั้นสีดำ คิ้วหนา ตาสีเหลือง สวมเสื้อสีขาว กางเกงขาสั้นสีน้ำเงิน อีกทั้งยังมีตัวการ์ตูนแมวตัวอื่น ๆ ซึ่งมีบทบาทเป็นตัวประกอบเรื่องราว ทั้งนี้เพจเฟซบุ๊ก “แมวอ้วน” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอารมณ์ขันผ่านภาพการ์ตูนและมีข้อความประกอบดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 การสร้างอารมณ์ขันผ่านภาษาการ์ตูนและข้อความประกอบ

ที่มา: เพจแมวอ้วน (วันที่ 30 ธันวาคม 2565)

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่า ผู้ชายที่เป็นเจ้าของแมวกำลังเตรียมอุปกรณ์ทางเดินเท้าเพื่อไปตั้งแคมป์ แมวถามเจ้าของว่าไปเที่ยวหรือ และพูดอย่างไม่พอใจว่า รู้ไหมว่าแมวต้องกินข้าวไปนานไม่ได้ จึงทำให้ผู้อ่านคิดว่าเจ้าของกำลังออกไปเที่ยวนอกบ้านหรือต่างจังหวัด แต่ตอนจบผิดความคาดหมายเพราะเจ้าของออกมาทางเดินที่ตั้งแคมป์กินหมูกระทะกับเพื่อนบ้านที่หน้าบ้านตนเองเพราะเป็นห่วงแมว จึงทำให้เกิดอารมณ์ขัน

ตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลวิธีและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันของภาพการ์ตูนและข้อความประกอบสื่อถึงเรื่องมนุษย์ให้ความสำคัญกับแมวเป็นอย่างมาก แมวเปรียบเป็นสมาชิกคนหนึ่งในรอบครอบครัวที่สามารถสร้างความสุขให้มนุษย์ได้ ซึ่งผู้เขียนคาดหวัง

ความคิดของแม่วอกมาเป็นข้อความเพื่อสร้างอารมณ์ชั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธี และรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพลงเพชฌัญญู “แม่วอก”

วัตถุประสงค์

- 1. ศึกษากลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพลงเพชฌัญญู “แม่วอก”
- 2. ศึกษารูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพลงเพชฌัญญู “แม่วอก”

กรอบแนวคิด

ผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิดของ พรพรรณ ฉายปรีชา (2564) และพุทธิชาติ สุจริต (2545) มาปรับใช้ในการวิเคราะห์กลวิธีและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพลงเพชฌัญญู “แม่วอก” ดังนี้

- 1. ประเภทกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้น
 - 1.1 กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์
 - 1.2 กลวิธีการใช้อุปลักษณ์
 - 1.3 กลวิธีการหักมุม
 - 1.4 กลวิธีการทำให้เป็นเรื่องลับตน
 - 1.5 กลวิธีการบังชี้โดยนัย
 - 1.6 กลวิธีผูกเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกันโดยตรงเข้าด้วยกัน
 - 1.7 กลวิธีการล้อเลียน
 - 1.8 กลวิธีการเสียดสี
 - 1.9 กลวิธีการประชดประชัน
 - 1.10 กลวิธีการชมและตำหนิตนเอง
 - 1.11 กลวิธีการเล่นตลกร้าย
 - 1.12 กลวิธีการใช้เรื่องเกินจริง
 - 1.13 กลวิธีการเปรียบเปรยด้วยภาพ
 - 1.14 กลวิธีการแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่ง
- 2. รูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้น
 - 2.1 กลวิธีแบบเดี่ยว
 - 2.2 กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธี
 - 2.3 กลวิธีแบบผสม 3 กลวิธี

ขอบเขต

ผู้วิจัยเลือกศึกษากลวิธีและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพจเฟซบุ๊ก “แม่อ้วน” โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเพจเฟซบุ๊ก “แม่อ้วน” ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 โดยจะศึกษาเฉพาะโพสต์ที่ปรากฏภาพการ์ตูนเกี่ยวกับแม่วและมีความประกอบในรูปภาพ จำนวน 228 โพสต์ ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงโพสต์ที่เป็นภาพถ่ายเกี่ยวกับแมว ภาพการเล่นมุขตลกและใช้ข้อความที่ซ้ำกัน และภาพโฆษณาผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับแมว

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษา
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเพจเฟซบุ๊ก “แม่อ้วน” ตั้งแต่วันที่ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งสิ้น 228 โพสต์ โดยการบันทึกภาพและแคปชั่น
3. วิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพจเฟซบุ๊ก “แม่อ้วน” ตามกรอบแนวคิดของพรพรรณ ฉายปรีชา (2564) และพุทธิชาติ สุขรอด (2545) ที่กำหนดไว้
4. วิเคราะห์รูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพจเฟซบุ๊ก “แม่อ้วน” ตามกรอบแนวคิดของพรพรรณ ฉายปรีชา (2564) และพุทธิชาติ สุขรอด (2545) ที่กำหนดไว้
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัยกลวิธีและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพจเฟซบุ๊ก “แม่อ้วน”

ผลการศึกษา

ผลการศึกษากลวิธีและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพจเฟซบุ๊ก “แม่อ้วน” จำนวน 228 โพสต์ พบการใช้กลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้น 15 ประเภทและรูปแบบกลวิธี 3 รูปแบบ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ประเภทและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในภาพการ์ตูนเพจเฟซบุ๊ก “แมวอ้วน”

กลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพจเฟซบุ๊ก “แมวอ้วน”		ความถี่	ร้อยละ (%)
ประเภทกลวิธี	กลวิธีการแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่ง	57	22.27
	กลวิธีการหักมุม	52	20.31
	กลวิธีการล้อเลียน	48	18.76
	กลวิธีการยกย่องสัตว์	26	10.16
	กลวิธีการเล่นตลกร้าย	13	5.08
	กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์	11	4.30
	กลวิธีการใช้เรื่องเกินจริง	10	3.91
	กลวิธีการใช้อุปสรรค	8	3.12
	กลวิธีการเปรียบเทียบด้วยภาพ	7	2.73
	กลวิธีการชมและตำหนิตนเอง	6	2.34
	กลวิธีการประชดประชัน	4	1.56
	กลวิธีการบ่งชี้โดยนัย	4	1.56
	กลวิธีการเสียดสี	4	1.56
	กลวิธีการผูกเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับตรงเข้าด้วยกัน	3	1.17
	กลวิธีการทำให้เป็นเรื่องสัปดน	3	1.17
รวม		256	100
รูปแบบกลวิธี	กลวิธีแบบเดียว	202	88.60
	กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธี	24	10.52
	กลวิธีแบบผสม 3 กลวิธี	2	0.88
รวม		228	100

จากตารางประเภทและรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้นในเพจเฟซบุ๊ก “แมวอ้วน” พบประเภทกลวิธีการสร้างอารมณ์ชั้น 15 ประเภท เรียงลำดับที่พบจากมากไปน้อย ดังนี้ กลวิธีการแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่งพบทั้งหมด 57 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 22.27 กลวิธีการหักมุม พบทั้งหมด 52 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 20.31 กลวิธีการล้อเลียน พบทั้งหมด

48 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 18.76 กลวิธีการยกย่องสัตว์ พบทั้งหมด 26 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 10.16 กลวิธีการเล่นตลกร้าย พบทั้งหมด 13 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 5.08 กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ พบทั้งหมด 11 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 4.30 กลวิธีการใช้เรื่องเกินจริง พบทั้งหมด 10 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 3.91 กลวิธีการใช้อุปโลกณ์ พบทั้งหมด 8 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 3.12 กลวิธีการเปรียบเทียบด้วยภาพ พบทั้งหมด 7 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 2.73 กลวิธีการชมและตำหนิตนเอง พบทั้งหมด 6 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 2.34 กลวิธีการประชดประชัน กลวิธีการบ่งชี้โดยนัยและกลวิธีการเสียดสี พบกลวิธีละ 4 โพสต์ โดยแต่ละกลวิธีคิดเป็นร้อยละ 1.56 กลวิธีการผูกเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกันโดยตรงเข้าด้วยกันและกลวิธีการทำให้เป็นเรื่องสลับคน พบกลวิธีละ 3 โพสต์ โดยแต่ละกลวิธีคิดเป็นร้อยละ 1.17 ส่วนรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในเพจเฟซบุ๊ก “แมวอ้วน” พบ 3 รูปแบบ ได้แก่ กลวิธีแบบเดี่ยว พบ 202 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 88.60 กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธี พบ 24 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 10.52 และกลวิธีแบบผสม 3 กลวิธี พบ 2 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.88 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประเภทกลวิธี

กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันพบ 15 ประเภท สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มตามความถี่และร้อยละ ได้แก่ กลุ่มที่พบมากมีความถี่ 57-26 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 22.27-10.16 และกลุ่มที่พบน้อยมีความถี่ 13-3 โพสต์ คิดเป็นร้อยละ 5.08-1.17 ซึ่งจะนำเสนอตัวอย่างกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในเพจเฟซบุ๊ก “แมวอ้วน” ที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรกของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1.1 กลวิธีการแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่ง

กลวิธีการแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่ง คือ การแสดงให้เห็นความเป็นจริงอีกแง่มุมหนึ่งที่ไม่มีใครนึกถึง ไม่ทราบความเป็นจริง ถูกมองข้าม หรือซ่อนเร้นอยู่ออกมา (พุทธชาติ สุขรอด, 2545: 196) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 2 กลวิธีการแสดงความจริงในอีกร่างมูมหนึ่ง

ที่มา: เพจแมวอ้วน (วันที่ 10 มีนาคม 2565)

จากภาพที่ 2 เป็นการใช้กลวิธีการแสดงความจริงในอีกร่างมูมหนึ่ง จากรูปภาพแมวโดนตัดขนที่ลำตัว จึงทำให้รูปร่างของแมวพอมไปจากเดิมเหลือขนบริเวณใบหน้า เท้าและหางที่ไม่ตัด เพราะมนุษย์คิดว่าการตัดขนแมวช่วยระบายความร้อนให้กับแมว แต่ความจริงในอีกร่างมูมหนึ่ง ดนุพล เขียวสาคร (2548) กล่าวว่า การตัดขนไม่ช่วยระบายความร้อนให้กับแมวและแมวเป็นสัตว์ที่หวั่นขนเพราะขนเปรียบเหมือนเครื่องแต่งกายของแมว ถ้าตัดขนแมวจึงทำให้แมวไม่มั่นใจในตัวเอง ดังนั้นจากภาพการตัดขนแมวทำให้น้ำไม่พอใจและหันหลังให้เจ้าของ เจ้าของจึงบอกว่า “แม่อ้วนโทย่ ก็อากาศมันร้อน ทรงนี้แหละน่ารัก” จึงทำให้เกิดอารมณ์ขัน

1.2 กลวิธีการหักมุม

กลวิธีการหักมุม หมายถึง การดำเนินเรื่องตามปกติผู้อ่านสามารถคาดล่วงหน้าว่าเหตุการณ์จะดำเนินต่อไปเช่นไรและจบเช่นไร แต่กลวิธีนี้ผู้แต่งจนเปลี่ยนทิศทางของเรื่องให้จบลงอย่างพลิกความหมายของผู้อ่าน (พรพรรณ ฉายปรีชา, 2554: 93) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

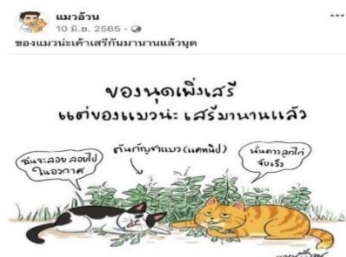
ภาพที่ 3 กลวิธีการหักมุม

ที่มา: เพจแมวอ้วน (วันที่ 19 พฤษภาคม 2565)

จากภาพที่ 3 เป็นการใช้กลวิธีการหักมุม จากข้อความ “รถจะติด ฝนจะตก น้ำจะท่วม เราก็ต้องลุยไปทำงานเพื่อแมว เพราะแมวมียา” แล้วขึ้นบรรทัดใหม่ทำให้ผู้อ่านคิดว่าแมวมียาคูณค่าควรที่จะดูแลเอาใจใส่ บรรทัดสุดท้ายตอนจบเจ้าของกล่าวต่อว่า “ค่าอาหาร ค่ายา ค่าโน่น ค่านี่” ซึ่งไม่ได้หมายถึงมีคุณค่าอย่างที่ผู้อ่านคิด แต่เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องหาเงินมาเพื่อดูแลแมวทำให้ตอนจบเกิดการหักมุมแบบผิดความคาดหมายจึงทำให้เกิดอารมณ์ขัน

1.3 กลวิธีการล้อเลียน

กลวิธีการล้อเลียน หมายถึง วิธีการสร้างเรื่องโดยเลียนแบบลักษณะเด่นหรือองค์ประกอบสำคัญของเรื่องเดิมในขณะเดียวกันก็จะเปลี่ยนแปลงลักษณะด้านอื่น ๆ ให้แตกต่างและเกิดอารมณ์ขัน (พรพรรณ ฉายปรีชา, 2564: 98) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 4 กลวิธีการล้อเลียน

ที่มา: เพจแมวอ้วน (วันที่ 10 มิถุนายน 2565)

จากภาพที่ 4 เป็นการใช่วิธีการล้อเลียนกระแสสังคม จากข้อความ “ของหลุดเพ่งเล็งแต่ของแมวนะเสริมมานานแล้ว” เป็นการกล่าวล้อเลียนเรื่องกัญชาของมนุษย์ในช่วงวันที่ 1-10 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 เนื่องจากรัฐบาลได้ออกกฎหมายอนุญาตให้กัญชาอย่างเสรี ซึ่งสังคมมีการพูดถึงเรื่องกัญชาเสรีกันอย่างกว้างขวาง เช่น ชาวปดกัญชาพ้นจากยาเสพติดมีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 ผู้คนปลูกได้โดยไม่ต้องขออนุญาตเพียงจดแจ้งผ่านแอปพลิเคชัน (ไทยรัฐออนไลน์, 2565) จึงนำกระแสสังคมในขณะนั้นมาล้อเลียนเป็นมุกตลกซึ่งสอดคล้องกับภาพ ที่แสดงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการกัญชา แล้วเกิดภาพหลอน จึงทำให้เกิดอารมณ์ขัน

1.4 กลวิธีการเล่นตลกร้าย

ตลกร้าย คือ การแสดงความเป็นจริงในลักษณะของตลกร้าย ซึ่งก็คือการแสดงความรู้สึกที่ผิดพลาดในการแสดงบทบาทของสถาบันต่าง ๆ และปัญหาสังคมที่ผู้คนรับรู้กันอยู่ แต่มักไม่มีการกล่าวถึงปัญหาหรือวิธีแก้ไขอย่างเปิดเผย (พุทธชาติ สุขรอด, 2545: 196) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 5 กลวิธีการเล่นตลกร้าย

ที่มา: เพจแมวอ้วน (วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2565)

จากภาพที่ 5 เป็นการใช่วิธีการเล่นตลกร้าย จากภาพเป็นการส่งแมวขึ้นอวกาศเพื่อกลับสู่ดาวแมว ซึ่งเป็นการเล่นตลกร้ายกับความรู้สึกเสียใจของมนุษย์ที่สูญเสียแมว อันเป็นที่รักไปโดยไม่มีวันกลับ ซึ่งคนที่เลี้ยงแมวต้องประสบปัญหาเรื่องแมวตายทุกคน แต่จากภาพกลับทำให้เกิดอารมณ์ขันกับข้อความที่แมวบอกว่า “ถึงเวลาที่ต้องกลับดาวแมวแล้ว”

พร้อมโบกมืออำลาเจ้าของและขึ้นอวกาศไป ทำให้เจ้าของรู้สึกคลายความเศร้าลงเพราะเปรียบเทียบการตายของแมวคือการขึ้นสวรรค์กลับสู่ดาวแมวไปสู่ภพภูมิที่ดี

1.5 กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ คือ การใช้คำถามเพื่อเร้าอารมณ์ผู้อ่านหรือเพื่อสื่อความหมายและแง่คิดที่ต้องการ การตั้งคำถามนี้จึงมิได้หวังคำตอบ เพราะเป็นคำถามที่รู้คำตอบอยู่แล้ว เพียงแต่ถามเพื่อสื่ออารมณ์หรือความรู้สึก (พรพรรณ ฉายปรีชา, 2554: 91) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 6 กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

ที่มา: เพจแมวฉวน (วันที่ 13 มกราคม 2565)

จากภาพที่ 6 เป็นการใช้กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ จากภาพจะเห็นว่าเจ้าของมองดูแมวที่ขึ้นไปบนเครื่องปรับอากาศแล้วตั้งคำถามว่า “ในใครชนที่สุดในบ้าน” เป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบเพราะทราบอยู่แล้วว่าตัวไหนชนที่สุด แต่ถามเพื่อเร้าอารมณ์ให้ผู้อ่านรู้สึกตาม เนื่องจากแมววีเชียรมาคบินขึ้นไปบนเครื่องปรับอากาศในขณะที่แมวตัวอื่นอยู่ด้านล่าง แมวทุกตัวที่อยู่ด้านล่างชี้ไปที่แมววีเชียรมาคเพื่อเป็นการชี้ให้ผู้อ่านเห็นชัดขึ้นว่าใครชนที่สุดในบ้าน จึงทำให้อ่านเกิดอารมณ์ขันตามมา

1.6 กลวิธีการใช้เรื่องเกินจริง

การใช้เรื่องเกินจริง คือ การกำหนดให้ตัวละครแสดงสถานการณ์ แสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่มีอยู่จริงในชีวิตหรือเป็นไปได้ในความเป็นจริง (พุทธชาติ สุขรอต, 2545: 196) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 7 กลวิธีการใช้เรื่องเกินจริง

ที่มา: เพจแมวอ้วน (วันที่ 2 กันยายน 2565)

จากภาพที่ 7 เป็นการใช้กลวิธีการใช้เรื่องเกินจริง ผู้เขียนกำลังล้อว่าฝนตก เพราะแมว จากภาพแมวเป็นต้นเหตุทำให้ฝนตกเนื่องจากแมวนั่งอยู่บนก้อนเมฆ แมวมีปีก เปรียบเสมือนแมวเป็นทวดตามความเชื่อที่สามารถทำให้ฝนตกเวลาไหนก็ได้ โดยผลักแก้วน้ำ ให้ล้มลง จึงทำให้เกิดอารมณ์ขัน เพราะเป็นเรื่องที่เกินจริง ซึ่งความเป็นจริงการที่ฝนตกเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

2. รูปแบบกลวิธี

2.1 กลวิธีแบบเดี่ยว

กลวิธีแบบเดี่ยวเป็นการสร้างอารมณ์ขัน 1 โพลต์ ปรากฏกลวิธี 1 ประเภท ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 8 กลวิธีแบบเดี่ยว

ที่มา: เพจแมวอ้วน (วันที่ 2 พฤษภาคม 2565)

จากภาพที่ 8 เป็นการใช้กลวิธีแบบเดี่ยว คือ กลวิธีการยกย่องสัตว์ จากข้อความแมวกำลังสั่งให้มนุษย์ที่เป็นเจ้าของตักมูลแมวเสร็จแล้วให้มานวดให้ตนเอง แสดงให้เห็นว่าแมวมีสถานะเหนือกว่ามนุษย์ โดยยกให้แมวเป็นเจ้าของและมนุษย์เป็นทาสได้ เพราะแมวสามารถสั่งมนุษย์ได้และมนุษย์ก็เชื่อฟัง จึงทำให้เกิดอารมณ์ขัน

2.2 กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธี

กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธี เป็นการสร้างอารมณ์ขันโดยการนำกลวิธีมารวมกัน 2 ประเภท ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 9 กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธี

ที่มา: เพจแมวอ้วน (วันที่ 15 มีนาคม 2565)

จากภาพที่ 9 เป็นการใช้กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการล้อเลียนและการหักมุม จากภาพเป็นการล้อเลียนพฤติกรรมการกินของแมว ที่เรื่องมากไม่ยอมกินอาหารเก่า เนื่องจากมันไม่ต้องการให้เจ้าของเทให้ใหม่ เจ้าของจึงเอาอาหารเก่าเทใส่กล่องแล้วเขย่า พอเขย่าเสร็จจึงเทให้แมวใหม่อีกครั้ง จึงใช้กลวิธีการหักมุมเพราะมันเป็นอาหารเดิมแต่เขย่าในกล่องแต่แมวกลับยอมกินอาหารเก่าจึงทำให้เกิดอารมณ์ขัน

2.3 กลวิธีแบบผสม 3 กลวิธี

กลวิธีแบบผสม 3 กลวิธี เป็นการสร้างอารมณ์ขันโดยการนำกลวิธีมารวมกัน 3 ประเภท ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 10 กลวิธีแบบผสม 3 กลวิธี

ที่มา: เพจแมวอ้วน (วันที่ 20 กรกฎาคม 2565)

จากภาพที่ 10 เป็นการใช้กลวิธีแบบผสม 3 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการชมและตำหนิตนเอง กลวิธีการล้อเลียนและกลวิธีการประชดประชัน จะเห็นได้ว่า จากภาพเจ้าของกำลังถ่ายรูปแมวโดยเปรียบเทียบด้านบนกับภาพด้านล่าง ภาพด้านบนเป็นการถ่ายรูปมุมสูง และได้กล่าวชมว่า ถ่ายมุมสูงยังงี้ก็หล่อ แมวจึงชมตนเองว่า “หล่อสุดในซอยแล้ว” ชมเพื่อเป็นการเน้นย้ำว่าตัวเองหล่อตามที่เจ้าของบอก แต่ภาพด้านล่างเจ้าของถ่ายมุมเสยเพื่อล้อเลียนลักษณะรูปร่างของแมวทำให้แมวดูอ้วนและมีเหนียงออกมาเยอะ และจึงพูดประชดประชันว่า “ถ่ายมุมเสยยิ่งหล่อสุด ๆ” แต่ในความเป็นจริงไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้นที่พูดเพราะทำให้รูปร่างอ้วนขึ้น จึงทำให้เกิดอารมณ์ขัน

อภิปรายและสรุปผล

ผลการศึกษาพบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในเพจเฟซบุ๊ก “แม่อ้วน” พบประเภทกลวิธีทั้งหมด 15 ประเภทกลวิธีที่พบมากที่สุด คือ กลวิธีการแสดงความจริงใจในอีกแง่มุมหนึ่ง เนื่องจากรูปภาพและข้อความในเพจ “แม่อ้วน” ส่วนใหญ่เป็นภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของแม่ว และนำเสนอการใช้ชีวิตประจำวันของคนเลี้ยงแมว วิธีการดูแลแมว ความรู้สึกที่มนุษย์มีต่อแมว พฤติกรรมของแมวจึงมีหลายแง่มุมที่บางคนอาจจะไม่ทราบหรือเข้าใจผิดเกี่ยวกับแมว เช่น ปัญหาด้านพฤติกรรมการเล่นของแมว ดนุพล เขียวสาคร (2548) กล่าวว่า ลูกแมวมักมีพฤติกรรมการเล่นเมื่ออายุ 4 สัปดาห์ เชื่อกันว่าเป็นการฝึกฝน พฤติกรรมทางสังคมและการจับสัตว์อื่นมาเป็นอาหาร อาจจะทำให้รบกวนเจ้าของ อีกทั้งแมวยังมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อเจ้าของ สอดคล้องกับแนวคิดของนฤมล มานีพพาน (2537) ที่กล่าวว่า แมวมีปัญหาการปัสสาวะไม่เป็นที่ แมวบางตัวอาจจะปัสสาวะบนที่นอนของเจ้าของเพื่อต้องการทำเครื่องหมายสร้างอาณาเขตของตนเอง แต่ปัญหาคือทำให้เกิดกลิ่นเหม็น การขัดขวางของแมวทำให้ห้องใช้เฟอร์นิเจอร์เสียหาย ที่จริงแล้วแมวไม่ได้ต้องการทำลายเจ้าของแต่เป็นเพราะแมวต้องการลับอุ้งเล็บของมันให้แหลมคมพร้อมป้องกันตนเองเมื่อเกิดอันตราย และความก้าวร้าวของแมวเนื่องจากแมวบางตัวมีนิสัยหงุดหงิดง่าย หวงอาณาเขต เมื่อรู้สึกว่ามีแมวตัวอื่นมาบุกรุกเขตแดนของตนเองหรือทำให้โกรธ จะมีพฤติกรรมกรูส่าย การขู่ และการขู่โจมตีผู้บุกรุก ดังนั้นเวลาเจ้าของนำแมวตัวใหม่เข้าบ้านจึงเป็นเรื่องธรรมดาที่แมวตัวเดิมจะมีพฤติกรรมไม่พอใจเพราะหวงอาณาเขต จึงนิยมนำความจริงใจในอีกแง่มุมหนึ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ของแมวมานำมาทำให้เกิดอารมณ์ขัน และกลวิธีที่พบน้อยที่สุดจำนวนเท่ากัน มี 2 กลวิธี คือ กลวิธีการผูกเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกันโดยตรงเข้าด้วยกันและกลวิธีการทำให้เป็นเรื่องสับสน เนื่องจากเพจเฟซบุ๊ก “แม่อ้วน” นำเสนอการสร้างอารมณ์ขันจากพฤติกรรมของแมวและคนเลี้ยงแมว ซึ่งมีเนื้อหาที่น่ารักไม่เป็นเรื่องที่มีลักษณะหยาบโลน อีกทั้งกลวิธีการนำเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกันมาผูกเข้าด้วยกันเป็นกลวิธีที่ซับซ้อนเพราะต้องนำสองเรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันมาทำให้เป็นเรื่องเดียวกัน ผู้ส่งสารจึงไม่นิยมที่จะใช้กลวิธีนี้เพราะอาจจะทำให้ผู้รับสารตีความไม่ตรงตามจุดประสงค์ที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารออกไป

ส่วนรูปแบบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน พบทั้งหมด 3 รูปแบบ รูปแบบที่พบมากที่สุด คือ กลวิธีแบบเดี่ยว เนื่องจากทำให้เข้าใจอารมณ์ขันได้ง่าย ตรงประเด็น ไม่ซับซ้อน ร่องลงมา คือ กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธี เนื่องจากในภาพการ์ตูนมีเนื้อหาการสร้างอารมณ์ขันผสมกัน 2 กลวิธี ทำให้ผู้อ่านสามารถตีความได้ 2 แบบ จึงทำให้กลวิธีแบบผสม 2 กลวิธีมี

ความซับซ้อนในการเกิดอารมณ์ขึ้นมากขึ้น และพบน้อยที่สุด คือ กลวิธีแบบผสม 3 กลวิธี เนื่องจากเป็นกลวิธีที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้ยาก

ผลการวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ขึ้นในเพลงเพชบุรี “แม่อ้วน” สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธชาด สุรชอด (2548) โดยงานวิจัยของพุทธชาด สุรชอด (2548) เป็นการแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาสังคมและการเมืองผ่านตัวการ์ตูนสุนัข ส่วนงานวิจัยของผู้วิจัย เป็นการแสดงความจริงในอีกแง่มุมหนึ่งด้านพฤติกรรมทั้งหมดของแมว เช่น ด้านปัญหาของแมว ข้อดีของแมว การอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับแมว

ส่วนงานวิจัยของ พรพรรณ ฉายปรีชา (2564) ซึ่งศึกษาเรื่อง กลวิธีการสร้างอารมณ์ขึ้นของเพชบุรีแฟนเพจ “หนึ่งฝั่งมุก” พบกลวิธีการล้อเลียนและการเสียดสีมากที่สุด โดยเนื้อหาที่นำมาล้อเลียนเสียดสีเกี่ยวกับการเมือง นักการเมือง การทำงานของรัฐบาล ในขณะเดียวกันงานของผู้วิจัยได้พบกลวิธีการล้อเลียนกระแสสังคม การล้อเลียนพฤติกรรมลักษณะรูปร่างของแมว การล้อเลียนเหตุการณ์วันสำคัญและล้อเลียนกิจวัตรประจำวันของมนุษย์ โดยมีแมวเป็นตัวการ์ตูนที่ใช้ล้อเลียนในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งงานของผู้วิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของพรพรรณ ในหัวข้อการล้อเลียนกระแสสังคมเกี่ยวกับการเมือง เช่น ล้อเลียนเรื่องการปลดล็อกกัญชาเสรี ดังตัวอย่างกลวิธีการล้อเลียนข้างต้น การล้อเลียนพฤติกรรมแมวในขณะที่เศรษฐกิจแย่ ค่าครองชีพสูง เกิดสงคราม แต่แมวที่บ้านยังคงกินดื้ออยู่อย่างสบายใจ และล้อเลียนมาตรการเว้นระยะห่างอย่างน้อย 1 เมตร เพื่อป้องกันโรคระบาดโควิด-19 แมวจึงไม่ให้มนุษย์เข้าใกล้ จึงทำให้เกิดอารมณ์ขึ้น

ผู้วิจัยยังพบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขึ้นของเพจเพชบุรี “แม่อ้วน” เพิ่มเติม คือ การยกย่องสัตว์ ซึ่งมีเนื้อหาการยกย่องสัตว์ด้วยการตั้งวันสำคัญของแมวมาสร้างอารมณ์ขึ้น เช่น วันกอดแมวสากล วันยกย่องแมวดำสากล วันยกย่องแมวส้มสากล และยกย่องแมวโดยการให้แมวเป็นผู้ออกคำสั่งและมนุษย์เป็นผู้ทำตามจึงทำให้แมวมีสถานะเหนือกว่ามนุษย์จึงทำให้เกิดอารมณ์ขึ้น การที่เจ้าของเพจใช้กลวิธีนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า เจ้าของเพจต้องการส่งสารให้ผู้อ่านเล็งเห็นความสำคัญของแมว จึงจัดวันสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับแมวเพื่อยกย่องความน่ารักเอกลักษณ์ของแมวแต่ละสี เน้นย้ำพฤติกรรมที่มนุษย์ชอบปฏิบัติกับแมวคือการกอดเพื่อส่งต่อความรักความห่วงใยที่มีให้แมว และกลวิธีนี้ยังรณรงค์ไม่ให้นมนุษย์ทอดทิ้งแมวให้กลายเป็นแมวจร ดังนั้นแมวทุกตัวควรได้รับความรักและการดูแลเอาใจใส่เหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษากลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในเพจเฟซบุ๊ก “แมวอ้วน” ผู้สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาในงานเขียนหรือสื่อออนไลน์อื่น ๆ ที่มีความตลกขบขัน นอกจากนี้ยังสามารถศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเสียง และสื่อออนไลน์เกี่ยวกับมนุษย์หรือสัตว์ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- จิรศุภา ปล่องทอง. (2550). การศึกษาลักษณะภาษาสื่ออารมณ์ขันในมุขำขันของหนังสือการ์ตูนชายหัวเราะและมหาสนุก. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- दनุพล เชื้อวสาธุ. (2548). รู้เรื่องแมวเมืองไทย. กรุงเทพฯ: โกลทองมาสเตอร์พรีนท์จำกัด.
- ไทรรัฐออนไลน์. (2565). 9 มิ.ย. ปลดล็อก "กัญชา กัญชง" พันยาเสพติด เผยแนวทางการปลูก-การนำเข้า. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/2396236>.
- นฤมล มานีพพาน. (2537). คู่มือการเลี้ยงแมวไทย. กรุงเทพฯ: เพชรกระรัต.
- พรดุสิต พูลเชตรวิทย์. (2555). ข้อมูลเพจเฟซบุ๊กแมวอ้วน. สืบค้น 31 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.facebook.com/maewauan>.
- พรพรรณ ฉายปรีชา. (2564). กลวิธีสร้างอารมณ์ขันของเฟซบุ๊กแฟนเพจ “หนังฝั่งมุก”. (การค้นคว้าอิสระอักษรศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พุทธรชชาติ สุชรอด. (2545). การสื่อความหมาย การสร้างอารมณ์ขัน และสัมพันธ์บทในการ์ตูนระกากับราณี. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุมาภรณ์ สังขมาน. (2559). กลวิธีทางภาษาในวัฒนธรรมเสียดสีเพื่อสร้างความตลกขบขันของไทย. วารสารมนุษยศาสตร์, 23(1), 154–178.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2536). อารมณ์ขันในสื่อมวลชน. กรุงเทพฯ: เอ ที พี เพลส.